

פרפראות בפרשה

לעילוי נשמת
הרב הפ"ץ בן אסתר זצ"ל

כסליו התשפ"ח
מפטיר חזון עבדיה (עובדיה א א)

פרשת וישלח

עלון פרפראות בפרשה וחיידושי תורה מ'א' ועד ת' על פרשת השבוע עניינא דיומא ממפרשי ומדרשי חז"ל
התשובות מסודרות לפי סדר א-ב
בפרשה 153 פסוקים = אבק וחול

מלמד שְהַעֲלוּ אֶבֶק בְּרַגְלֵיהֶם עַד פְּסָא הַקְּבוֹד (חולין צא).

בפרשה מצות לא תעשה אחת והיא אזהרת גיד הנשה. (ספר החינוך)

אֶבֶק ראשי תיבות 'אורה ברכה קדושה' גם **אֶבֶק** [103] גימטריא **חֶסֶד אֵל** [103] ולכן קודם מלחמתו עם שר עשו אמר הכתוב **ותעבר המנחה על פניו והוא לן פליטה ההוא במנחה** (בראשית לב, כב) **מנחה** [103] גימטריא **אֶבֶק**. **מנחה** [103] גימטריא **אֶבֶק** שעשה לו הכנה באבק הקדוש קודם שנלחם עם שר עשו וגבר ישראל. (בן יהודע – חולין צא). **אֶבֶק** ר"ת **אות ברית קודש**. דהנה עשיו שורש עמלק, ואחז"ל שנשבע הקב"ה שאין שמו שלם ואין הכסא שלם עד שימחה שמו של עמלק, והיינו מפני שעמלק פגם בבריי"ק כמרומו **ברית אֶשֶׁר קָרָה בְּרִית קודש**, ובאמצעות פגם זה נחסר הכסא, אבל יַעֲקֹב אִישׁ תָּם ע"י נטירת בריי"ק משלים הכסא, וז"ש שְהַעֲלוּ אֶבֶק בְּרַגְלֵיהֶם עַד פְּסָא הַקְּבוֹד. (אהבת שלום)

וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה שעיר שדה אדום. (לב ז) התיבה **מתנים** בצירוף **וישלח יעקב מלאכים** עולים בגימטריא **ענג שבת** (825) לכך שפיר הכניע בכוחם את עשיו, על דבר מה שאמרו חז"ל (שבת ק"ח ב) אלמלי משמרין ישראל שבת ראשונה לא שלטה בהן אומה ולשון. בזכות שבת קודש מכניעין כל האויבים וכל שולטני רוגזין ומארי דדינא כלהו ערקין ואתעברו מינה. **אל עשו אחיו** היינו שבכח שבת נעשה לו עשיו לאח עדאז"ל (שבת ק"ט ב) ומלאך רע עונה אמן בעל כרחו. (אהבת ישאל)

ויפרא פי לא יכל לו ויגע בכף ירכו (לב כו) מאי טעמא נגע המלאך בכף ירכו יותר משאר אבריו? כיון שראה שלא היה יכול לו, חשב שהוא מלאך כמותו, ולכן שלח ידו ונגע בכף ירכו כי המלאך אין לו כף הירך. (מושב זקנים) ויש אומרים כי המלאך חזר על כל אבריו ולא מצא דבר ערוה זולתי כף הירך, שהרי נשא ארבע אצילות. כי גם זלפה ובלהה אצילות הן אליבא דמאן דאמר בנות לבן היו, ולפי שהיה כפוף אחריהן בבית של לבן נגע בו לרמוז לו כי ראוי לחסר ממנו מעט, כי זה החוש הוא חרפה לנו. וז"ל נגע בצדיקים העתידים לצאת ממנו וזה דורו של שמד. (ילקוט האזוב) וכ"כ רבינו בחיי – בקש המלאך למצוא לו עון אשר יתגבר בו עליו ולא מצא, ומה אמר **ויפרא פי לא יכל לו**, כלומר לא היה לו יכולת להתגבר עליו מצד שום עון רק מצד עון שתי אצילות שנשא בחייהן זהו **ויגע בכף ירכו**, והיה העונש במקום החטא. רמז לדורותיו שיהיה דור בזרעו של יעקב יתגבר עשו עליהם עד שיהיה קרוב לקעקע ביצתו והיה זה דור אחד בימי חכמי המשנה כדור של רבי יהודה בן בבא וחביריו כמו שאמרו (שיר השירים ב ז) אמר רבי חייא בר אבא אם יאמר לי אדם תן נפשך על קדושת שמו של הקב"ה אני נותן ובלבד שיהרגוני מיד אבל בדורו של שמד איני יכול לסבול ומה היו עושים בדורו של שמד היו מביאין כדוריות של ברזל ומלבינן אותן באור ונותנין אותן תחת שיחיהן ומשיאין נפשתיהן מהן ויש דורות אחרים שעשו עמנו כזה ויותר רע מזה והכל סבלנו ועבר עלינו כמו שרמז (לג יח) **ויבא יעקב שלום**. (רמב"ן) ואיתא (מגילה יג.) 'אין אשה מתקנאה אלא בג'רף חב'רתי', ולכן נענש בירך. (שפתי יהוה)

על פן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה אשר על כף הירך עד היום הזה כי נגע בכף ירך יעקב בגיד הנשה. (לב לג) הַנְּשֵׂה בגימטריא שני, כי שניהם אסורים בירך ימין ושמאל, לכך יש בפסוק ב' פעמים **גיד הנשה**, ולהודיע רמז פנימי וחיצון אסורים. למה נגע בירך, שרמז לו ביוצאי ירכו שיעשו דין סוטה לנפול ירך. כל אדם יזהר שלא ישים ידו כשישן על גיד הנשה, מפני שבעלי החלומות יבהלוהו, כי שם חצי הגוף, או כשאדם עושה שאלת חלום יזהר פן תהיה ידו אצל גיד הנשה כי נִשְׁתָּה גבורתו והכמתו, על כן נעשה בגיד הנשה. (הרוקח) כי נשתנה חכמתו וגבורתו על כן נענש בגיד הנשה, שהרי השתחוה כ"ב השתחויות הוא ונשיו ובניו אל עשיו, לכפר על כ"ב שנים שלא קיים מצות כבוד אב ואם. (רבינו אפרים)

רמז לצומות נרמז בפסוק: **לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה**. לא יאכלו היינו צום. **את** – תענית אסתר. **גיד** – ג' בתשרי (צום גדליה), **י** בתשרי (יום כיפור). **יגיד** – בגמטריא י"ז, רמז לצום י"ז בתמוז. **הנשה** – אותיות **השנה**, כי בימים האלה בשנה לא יאכלו בני ישראל, לפי שהם ימי צום. (אוצר חיים, בשם 'שפתי יהוה'). להורות שדברי הצומות הללו הכל היה מהחמירות שהתאבקו שהתאבקו הסמא"ל עם יעקב, גרם שישתעבדו בישראל וימשכו התעניות הנזכרים שיהפכם הקב"ה לששון ולשמחה בב"א. (כלי פז) אלו ארבעה צומות רמוזים בשם הוי"ה שעולים כ"ו כזה – צום הרביעי צום החמישי, וצום העשירי, ארבעה וחמשה ושבעה עשר הרי כ"ו. לומר שכל מי שאינו מתענה בהם כאילו כופר בה' יתברך ח"ו. (מנחת יהודה)

איתא בזוה"ק (וישלח ק"ע ב) משום שיש באדם מאתים ארבעים ושמונה איברים כנגד מאתים ארבעים ושמונה מצוות התורה שהם נתנו להעשות, וכנגד מאתים ארבעים ושמונה מלאכים שהתלכשה בהם שכינה והשם שלהם כשם רבונם, ויש באדם שלש מאות ששים וחמשה גידים, וכנגדם שלש מאות ששים וחמשה מצוות שלא נתנו להעשות וכנגד שלש מאות ששים וחמשה הגוף, והרי תשעה באב אחד מהם, שהוא כנגד סמא"ל, שהוא אחד מאותם שלש מאות ששים וחמשה ומאשה ומאכים [ימים], ולכן אמרה תורה **לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה**, א"ת לרבות תשעה באב שלא אוכלים בו ולא שותים, ולכן ראה הקדוש ברוך הוא הכל, ונרמז בהם רמז ליעקב, ויאבק איש עמו, בכל ימות השנה ובכל איברי יעקב, ולא נמצא פרט לאותו גיד הנשה, מיד תשש כח יעקב, ובימות השנה מצא יום תשעה באב שבו התחזק ונגזר דין עלינו ונחרב בית המקדש, וכל מי שאוכל בתשעה באב כאלו אכל את גיד הנשה. ויש באדם שס"ה גידין נגד שס"ה ימים שבשנת החמה ושס"ה לאוין שבתורה, וגיד הנשה מכוון כנגד תשעה באב. (טעמא דקרא)

איתא בגמרא (מנחות מג ב) חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום. **הקם ע"ל** (ש"א כג א) כנגד מאה ברכות שבכל יום היו מתים מישראל מאה אנשים בא דוד המלך ע"ה ותקן להם מאה ברכות כיון שתקנב נעצרה המגפה (מ"ר יח). **ותקע פה ירך יעקב** (לב כו) **פה** בגימטריא 100. זהו רמז לאותם מאה איש שימותו מישראל בכל יום. והתיקון למיתתם ע"י מצות מאה ברכות, רמזו בשינוי שמו של יעקב לאחר האבקותו עם המלאך. **תתן אמת ליעקב** (מיכה ז כ) '**אמת**' בגימטריא 441. **ישראל** בגימטריא 541. אלו ה-100 שנוספו בתיבת **ישראל** – מרמזים על מצות ה-100 ברכות המצילה מן המות. (חת"ס)

וינתן יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות השחר. (לב כה) פרש"י – שכח פכים קטנים וחזר עליהם. מדוע חזר יעקב דווקא על פכים קטנים? יעקב הוא איש אמת, 'אמת' בגימטריא 441. אם נוסף לאמת את ה'פך' שהוא בגימטריא 100 נקבל 'ישראל' בגימטריא 541. זה מה שרצה יעקב לתקן באותו מקום. אבל בא שרו של עשיו ובלבל ותקע 'כף' – הפוך מ'פך', ומ"מ ניצח יעקב ולא הסכים לשחרר המלאך עד שברכו וקרא שמו 'ישראל'. (חת"ס)

ויאמר לו א-להים שמך יעקב לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך ויקרא את שמו ישראל. (לה ז) יעקב אבינו נקרא בשם 'ישראל' – לפי שהיה סוף האבות, וראשי התיבות של שמות האבות והאמהות הם 'ישראל'. **י** – יצחק, **ש** – שרה, **ר** – רבקה רחל, **א** – אברהם, **ל** – לאה. ובו נשלמו אבות בני ישראל. (ספר הקושיות, מנחה בלילה)

וישא את עיניו ויפרא את הנשים ואת הילדים ויאמר מי אלה לך ויאמר הילדים אשר נתן א-להים את עבדך. (לג ה) מה הטעם שהזכיר שם א-להים כי א-להים במילוי הה"ן כזה: **אל"ף למ"ד ה"ה יו"ד מ"ם** עולה בגימטריא **רצ"ה**. כמנין פרייה. וידוע כי 'פרייה' קאי על הזכרים ו'רבייה' קאי על הנקבות, כמו שאמר רבינו הקדוש לבנו כשנולדה לו בת (בב"ב טו ב) רבייה באה לעולם. והנה עשיו לא ראה את דינה כי יעקב הצניעה, ולא ראה אלא הילדים שהם הזכרים. ולזה אמר **הילדים** הזכרים האלה שאתה רואה **נתן א-להים את עבדך** – שם א-להים דייקא, שעולה מספר 'פרייה', לכן זכיתי בהשפעתו לרבינו הזכרים שהם פרייה. (מלאך הברית)

שאלות

- א. **כִּי עַל כֵּן רָאִיתִי פְּנֵיךָ כְּרֵאת פְּנֵי אֱ-לֹהִים וְתַרְצֵנִי.** (לג י) האם יתכן לומר שפני עשיו הם כמו פני אלוקים?
- א. **אֵלֶּה בְּנֵי אֶצְרָא בְּלִהֶן וְזַעֲזַעְוּ וְעַקְוּ.** (לו כז) שלושה אסור להסתכל בפניהם וסימנך אֶצְרָא.
- ב. **וַיִּקְחֻהוּ שָׂנְיָו בְּנֵי יַעֲקֹב שִׁמְעוֹן וְלֵוִי אֲחֵי דִינָה אִישׁ חָרְבוּ וַיִּבְאוּ עַל הָעִיר בָּטַח וַיַּהַרְגוּ כָּל זָכָר.** (לד כד) אצל שבט לוי מצינו דכתיב (שמות לב כב) **מִי לִי-הִנֵּה אֵלֵי וַיֵּאָסְפוּ אֵלָיו כָּל בְּנֵי לֵוִי.** פרש"י - מִכָּאן שֶׁכָּל הַשִּׁבְטִים כָּשָׁר. ואילו אצל שבט שמעון מצינו (סנהדרין פב ב): א"ר יוחנן חמשה שמות יש לו: זמרי, ובן סלוא, ושאול, ובן הכנענית, ושלומיאל בן צורישדי. זמרי על שנעשה כביצה המוזרת, בן סלוא על שהסליא עונות של משפחתו, שאול על שהשאל עצמו לדבר עבירה, בן הכנענית על שעשה מעשה כנען, ומה שמו? שלומיאל בן צורי שדי שמו. וכתוב (במדבר כה ט) **וַיִּהְיוּ הַמְּתִים בְּמַגֵּפָה אֲרֻבָּעָה וְעֶשְׂרִים אֲלָף.** איך ייתכן ששניהם עשו מעשה קנאות ויצא משמעון זמרי בן סלוא. מי היתה אשתו של שמעון.
- ג. **וַיִּהְיוּ בְּנֵי לִוְטָן חָרִי וְהֵימָּם וַאֲחֹת לִוְטָן תַּמְנֵעַ.** (לו כב) לכאורה היה ראוי שתמנה למעלה עם בני שעיר (לו כא) **וְדָשׁוּן וְאֶצְרָא וְדִישָׁן** ותמנע אחותם. שהרי המנהג היה ליחס את הבת אל האחים.
- ד. **וְהָאֶבְרָה הַזֶּאת אֲשֶׁר שְׁמִתִּי מִצְבָּה יְהִיָּה בֵּית אֱ-לֹהִים וְכָל אֲשֶׁר תִּתֵּן לִי עֶשְׂרֹת אֲעֹשְׂרֵנּוּ לָךְ.** (כח כב) איתא בחז"ל קיים יעקב את דבריו כי נתן להשם יתברך מעשר מכל אשר לו ואפילו מן הבנים. (רבינו בחיי בשם המדרש). כעת היו ליעקב י"א בנים, שהרי בנימין טרם נולד, וראובן היה כבר קדוש בקדושת בכור א"כ נותרו עשרה שמהם צריך לעשר אחד, מדוע לא עישר יעקב את שמעון שכן הוא היה אחרי הבכור.
- ה. **הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אֲחֵי מִיַּד עֵשָׂו כִּי יָרָא אֲנֹכִי אֹתוֹ פֶּן יָבֹוא וְהַכֵּנִי אִם עַל בְּנִים.** (לב יב) מה ראה יעקב אבינו ע"ה שפחד.
 - ו. ראה בפרשה שתלמיד חכם לא יצא יחידי בליה.
 - ז. **עַל כֵּן לֹא יֵאָכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גֵּיד הַנְּשִׂאָה אֲשֶׁר עַל כַּף הַיָּרֵךְ עַד הַיּוֹם הַזֶּה כִּי נָגַע בְּכַף יָרֵךְ יַעֲקֹב בְּגִיד הַנְּשִׂאָה.** (לב לג) לכאורה קשה כיון שנתרפא יעקב למה לא הותר לאכול.
 - ח. **כִּי אָמַר אֲכַפְרָה פְּנֵיו בְּמַגֵּפָה הַהִלַּכְתָּ לִפְנֵי וְאַחֲרֵי כֵן אַרְאָה פְּנָיו אוֹלֵי יִשְׂאָה פְּנָיו.** (לב כא) ארבעה כתות אינם מקבלים פני שכניה וסימנך חשמ"ל.
 - ט. **וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבָדוֹ וַיֵּאָבֵב אִישׁ עִמּוֹ עַד עֵלוֹת הַשָּׁחַר.** (לב כה) באיזה תאריך זה היה.
 - י. **וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל בִּיתוֹ וְאֵל כָּל אֲשֶׁר עִמּוֹ הִסְרוּ אֶת אֱלֹהֵי הַנֹּכַח אֲשֶׁר בְּתוֹכְכֶם וְהַטְּהִירוּ וְהַחֲלִיפוּ שְׁמֹלֹתֵיכֶם.** (לד כג) מה הטעם דכתיב **אֲשֶׁר בְּתוֹכְכֶם** הול"ל אשר בידכם.
 - יא. **וְאֵלֶּה בְּנֵי צַבְעֹן וְאֵיָה וְעֵנָה הוּא עֵנָה אֲשֶׁר מִצָּא אֶת הַיָּמִם בְּמִדְבָּר (לו כד).** כתיב (לו יד) **וְאֵלֶּה הָיוּ בְּנֵי אֶהֱלִיבֶמָה בַּת עֵנָה** בת צבֶעֹן. משמע שענה היתה אישה. מה הטעם דכתיב **הוּא עֵנָה**.
 - כ. **וַיִּגְדַע יַצְחָק וַיָּמָת וַיֵּאָסֶף אֶל עַמְּיוֹ זָקֵן וְשִׁבְעַת יָמִים וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ עֵשָׂו וַיַּעֲקֹב בְּנָיו.** (לה כט) מספר השנים שזכה יעקב לשמש שנית את יצחק אביו עד פטירתו.
 - ל. **וַיְהִי בַצֵּאת נִפְשָׁה כִּי מָתָה וַתִּקְרָא שְׁמוֹ בֶן אוֹנִי וְאָבִיו קָרָא לוֹ בְּנִימִין.** (לה יח) לכאורה קשה דהא מצוה לקיים דברי המת ולמה שינה יעקב את שמו לקרותו בנימין.
 - מ. **וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיִּצְרָר לוֹ (לב ה)** לכאורה מאחר שפגעו בו מלאכים שבאו ללוותו ולשמרו, דכתיב (לב ב) **וַיַּעֲקֹב הִלֵּךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מַלְאָכֵי אֱ-לֹהִים** למה היה מתירא מעשיו. איך קראו למלאכים שפגשו את יעקב.
 - מ. **עֵשָׂו לָקַח אֶת נְשָׁיו מִבְּנוֹת כְּנָעַן אֶת עֵדָה בַת אֵילֹון הַחַמִּי וְאֶת אֶהֱלִיבֶמָה בַּת עֵנָה בַת צַבְעֹן הַחַוִּי.** (לו ב) מה הטעם שלא מזכיר את יהודית בת בארי שלקח אותה עשיו לאשה. דכתיב (כו לד) **וַיְהִי עֵשָׂו בֶן אֲרַבְעִים שָׁנָה וַיִּקַּח אִשָּׁה אֶת יְהוּדִית בַּת בָּאָרִי הַחַמִּי.**
 - נ. **וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לִפְנָיו אֶל עֵשָׂו אֲחֵיו אֲרַבְּעָה שְׁעֵיר שִׂדְדָה אָדוּם.** (לב ד) לכאורה למה שלח יעקב אליו לשעיר והלא עיקר ישיבתו של עשיו היתה בארץ כנען.
 - ס. **וַיָּבֹא יַעֲקֹב שְׁלֹם עִיר שְׁכֵם אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ כְּנָעַן בְּבֹאוֹ מִפְּדַן אַרְם וַיַּחַן אֶת פְּנֵי הָעִיר.** (לג יח) מהם ב' המצוות שהאדם עושה אותם בשלימות בכל גופו.
 - ע. **וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לִפְנָיו אֶל עֵשָׂו אֲחֵיו אֲרַבְּעָה שְׁעֵיר שִׂדְדָה אָדוּם.** (לב ד) פרש"י - מַלְאָכִים שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בָּאוּ לְקַרְאֹתוֹ לְלוֹוֹתוֹ לְאֶרֶץ. **מִתְנַיִם** - שְׁתֵּי מִתְנַוֹת: שֶׁל הוֹצֵא לְאֶרֶץ שְׁפָאוֹ עִמּוֹ עַד פֶּאֶן, וְשֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שְׁפָאוֹ לְקַרְאֹתוֹ. (לב ב-ג) **מִתְנַיִם** ר"ת מאותם חילים נטל יעקב מלאכים. (בעה"ט) לכאורה קשה איך יצאו מלאכי ארץ ישראל לחו"ל לשעיר שבאדום בשליחות זו.
 - פ. **וַיָּבֹא יַעֲקֹב שְׁלֹם עִיר שְׁכֵם אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ כְּנָעַן בְּבֹאוֹ מִפְּדַן אַרְם וַיַּחַן אֶת פְּנֵי הָעִיר.** (לג יח) נכנס עם דמדומי חמה וקבע תחומין לשבת מבעוד יום. הדא אמרה ששמר יעקב אבינו את השבת קודם שנתנה. (ילקו"ש וישלח קלג) ועוד איתא (ילקו"ש תורה עא) אברהם שאין כתיב בו שמירת שבת ירש את העולם במידה, שנאמר (יג ז): **קוֹם הַתְּהַלֵּךְ בְּאֶרֶץ לְאֶרְבֶּה וּלְרַחֵבָה.** יעקב שכתוב בו שמירת שבת: **וַיַּחַן אֶת פְּנֵי הָעִיר.** נכנס עם דמדומי חמה וקבע תחומין מבעוד יום, ירש את העולם שלא במידה, שנאמר (כח יד): **וַיַּפְרֹצֶת יָמָה וַקְּדָמָה וַצִּפְנָה וַנְּגַבָּה.** וכן בפיוט **מֵה יְדִידוֹת מְנוּחָתָךְ** - נחלת יעקב יירש בלי מְצָרִים נחלה. מה הטעם שאצל אברהם שאין כתיב בו שמירת שבת מכל מקום שמר את השבת ומדוע לא ירש אלא במידה. לעומת יעקב שכתוב בו שמירת שבת שירש את העולם שלא במידה.
 - צ. **וַיִּמְלֹךְ כָּל זָכָר כָּל יְצִאֵי שְׁעַר עִירוֹ.** (לד כד) מה הטעם שאינו אומר כל בְּאֵי שְׁעַר עִירוֹ כמו גבי אברהם (לעיל כג י) כשקנה השדה מעפרון.
 - ק. **וַיְרַחֵם תְּשִׁימוּ בֵּין עֵדָר וּבֵין עֵדָר.** (לב ז) אמר יעקב לפני הקב"ה רבונו של עולם אם יהיו צרות באות על בני לא תביא אותם זו אחר זו אלא הרווח להם מצרותיהם. (ב"ר פרק ע"ה יג). מנין השנים שעברו בין גלות עשרת השבטים לגלות יהודה ובנימין. רמזו בפסוק (תהלים פ ט) **כָּפֹן מִמְצָרִים תִּסְעֶה.**
 - ר. **וַיַּעֲבֹד שֵׁם מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא לוֹ אֱ-לֹהֵי יִשְׂרָאֵל.** (לג כ) פרש"י - מִי שֶׁהוּא אֱ-לֹהֵי הוּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא - הוּא לֹא-לֹהִים לִי, שְׁשָׁמִי יִשְׂרָאֵל. לכאורה כיצד קרא למזבח אֱ-לֹהֵי יִשְׂרָאֵל והרי עדיין לא נקרא שמו ישראל מפי הקב"ה, ועדיין היה שמו יעקב.
 - ש. **וַיָּבֹאוּ עַל הָעִיר בָּטַח וַיַּהַרְגוּ כָּל זָכָר.** (לד כה) **וְאֵת כָּל חֵילָם וְאֵת כָּל טַפָּם וְאֵת נְשֵׁיהֶם שָׁבוּ וַיָּבִיזוּ וְאֵת כָּל אֲשֶׁר בְּבֵית.** (לד כט) כיצד הלך יוסף יחידי לשכם ולא פחד, ואנשי העיר שכם היו להם קרובים ומחותנים סביבות שכם, והיא סכנה גדולה עבורו.
 - ת. **אֵלֶּה בְּנֵי יַעֲקֹב אֲשֶׁר יָלְדָה לוֹ בְּפְדַן אַרְם.** (לה כו) לכאורה הרי בנימין לא נולד בפדן ארם, שהרי נולד באפרת היא בית לחם.
 - ת. **וַיִּמְלֹךְ כָּל זָכָר כָּל יְצִאֵי שְׁעֵר עִירוֹ.** (לד כד) מספר הגברים שנימולו בעיר שכם ומספר הילדים שנימולו.

תשובות

- א. אסור לאדם להסתפל בצלם דמות אדם רשע. רבי אלעזר אומר: עיניו פהות, שצאמר (בראשית כו א): ויהי פי זקן ויחזק ותכהין עיניו מראות, משום דאסתפל בעשיו הרשע. (מגילה כח א) וזה שאמר יעקב ראיתי פניו פראת פני אלהים כמו שאסור להסתכל על אלוקים דכתיב (שמות לג כ) פי לא יראני האדם וחי, הוא הדין בפניך. (ר' יונתן אייבשיץ) *
- א. אישה, צלם, רשע, אסור להסתכל בפניהם, וסימנך אצרך. ומי שנושא פנים לכל אלה הם בלהן וזעון ונעון, אבל מי ששומר על עיניו יזכה לכל טוב. (החיד"א)
- ב. בונה הכנענית היתה אחת מבנות שכס ושמעון לקח אותה לאישה והיא הולידה את שאול. ולפי ששמעון נהנה בדיעבד מהמעשה שנעשה שעי"י זה לקח אישה משם לכן גרם שיצא מזה זמרי בן סלוא שהוא שאול בן הכנענית. לעומת לוי שלא נהנה כלל. (טעמא דקרא ע"פ ספר הישר) וי"א ששמעון התחתן עם דינה בגיל תשע שנים וילדה את שאול בן הכנענית, ושש שנים אחר פטירת יעקב נישאת לאיוב והיא היתה בת ששים ושלוש והוא בן עשרים ושמונה. (מנחת יהודה בשם הילקוט)
- ג. גדול שבאחיו היה, ולכן קורא לה אחות לוטן. וכן (כח ט) אחות נביות וכן (שמות טו כ) נתקח מרים הנביאה אחות אהרן, (שם ו כג) אחות נחשון (רשב"ם, החזקוני) א"נ אחות לוטן היתה בת אביו ובת אמו, לא אחות שאר האחים ולכן רצה ליחס אותה אליו, או שהיתה אחותו מן האם ולא מן האב ואיננה בת שיעור החורי. (רמב"ן)
- ד. דינה התחתנה עם שמעון כמובא במדרש (ב"ר פ יא) ומאחר והיא אסורה לכהן כיון שהיתה אצל שכס, אם כן יכול היה להקדיש את לוי לה'. ויעקב ידע שהקדושה מגיעה ללוי והוא זה שצריך להיות כהן ולכן איחר עד עתה את הנדר. (תפארת יהונתן)
- ה. המן ראה ופחד, ראה שעתיד לעמוד מזרע עשיו מי שבקש להרוג טף ונשים ביום אחד ונפל לבו מפחד. ויגן שם בלילה ס"ת המן. ואמרינן במגילה (טז) אצל אשפתיה דיתבי רבנן קמיה ומחני להו הלכות קמיצה לרבנן, מצאו המן למרדכי שהיה מראה לחכמים הלכות קמיצת המנחה. וזהו ויקח מן הפא בידו מנחה גימטריא איש יהודי. (347 עם הכולל). (רבינו אפרים, הרוקח) וכן תצילני גא מיד ר"ת המן. וזהו והפני אם על פנים שבקש להשמיד להרג ולאבד וכו' מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד. (בעה"ט, פענח רזא)
- ו. ויתור יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות השחר. (לב כה) אמר רבי יצחק מכאן לתלמיד שלא יצא יחידי בלילה. פרש"י - מדקאמר עד עלות השחר שמע מינה לא ניתנה רשות למזיק להזיק ביום לפיכך לא הוצרך שמירה, שהרי יעקב נשאר יחידי והזקק. כתבו התוס' - אומר ר"ת דדוקא נקט תלמיד חכם משום דמזיקין מתקנאים בהם כדאמרינן ג' צריכין שימור מלך ות"ח וחתן, והא דאמרן בריש פסחים (דף ב.) 'לעולם יכנס אדם בכי טוב ויצא בכי טוב', דמשמע כל אדם, מדלא נקט תלמיד חכם. התם מיירי ברחוק מן העיר מפני המכשולות והליסטים. (חולין צא.) *
- ז. זכר לנס כדי שיוכרו את הנס שנאבק עמו המלאך ולא הרגו, ורק הוזק בו. (תוס' השלם) א"נ קנס הוא לפי שהניחו את אביהם יחידי. (מושב זקנים, פענח רזא) לזכרון גבורתו של יעקב וגם שעשה לו הקב"ה שלא מת. (רשב"ם) א"נ לצד שנודעו עגיד ממקור קדושה ושלט בו הקליפה, בחינה זו - בכל מקום שהיא - נטמאה ואסרה הבורא, כי הוא היודע, ותמצא סוד בזה, כי גיד זה אין בו טעם, והוא סימן לבחינת הקליפה כי אין בה טעם כיון שנעקרה קדושה ממנו. (אוה"ח)
- ח. חנפנים שקרנים מספרי לשון הרע ליצנים ר"ת חשמ"ל. ד' כתות אלו אינם מקבלים פני שכינה (סוטה מב). ואם תאמר כיצד מצינו ביעקב שהחניף לעשיו הרשע? יעקב דיבר עמו דברים המשתמעים לשתי פנים שיהשוב כי נכנע לפניו ומקבל מרותו ובאופן כזה שאינו מחניף בכירור אין בזה איסור. (כד הקמח - הנופה) *
- ט. ט"ו ניסן בלילה - כמו שאמר הפייטן (נרצה הגדה של פסח): וישיר ישאל למלאך ניוכל לו לילה, ויהי בפחצי הלילה. בלילה ההוא ויקח בגימטריא ליל פסח. (218) (ספר גימטריאות - רבינו יהודה חסיד) *
- י. יצר הרע דכעס שיעקרו מתוכם - יעקב אבינו אמר (בראשית מט ז) ארור אפם פי עז ועברתם פי קשתה. ואיתא (שבת קה ב) המקרע בגדיו בחמתו יהא בעיניך כעובד ע"ז. (פרדס שמאי) א"נ לפי שכל מעשה קדמה לו המחשבה, והרהור עבירה קודם שיעשה המעשה. ועל כן צוה להם לטהר תחילה חטא ההרהור ואמר הסרו את אליהי הנקר אשר בתקכם ממש, כי אמר יעקב אולי חטאו בני וברכו אלהים בלבכם (איוב א ה) והיו מהרהרים בע"ג שבידם, והשתדלו. כי על ידי זה יברא לכם ה' לב טהור. (כלי יקר)
- י. ירשה את אביה צבעון כזכר, לפיכך כתיב הוא ענה. (ר"ת בב"ב קטו ב) ראינה מבנות צלפחד דכתיב (במדבר כז) נתן תמן להם אצנות נקלה. להן מבעי ליה למימר, לפי שבענין הירושה אם אין לו בן הרי הם עומדים במקום זכרים לכל דבר על כן אמר נתן תמן להם כמדבר לזכרים להורות שהם זכרים לכל דבר ירושה. (כלי יקר) (מדשן ביתך)
- כ. כ"א שנים זכה יעקב לשמש שנית את אביו, ויצחק חי עוד בשעת מכירת יוסף. (אזנים לתורה)
- ל. לשון הקודש הוא והיא קראה לו בלשון ארמי. ולא חשיב שינוי השם ממש. א"נ לעת זקנותו הושיעה לו ימינו וזרועו שנשען עליו כעל מקלו אז קרא לו בן ימין ולא מתחלה. (פענח רזא - רזא דמאיר). והמלבי"ם כתב - ונתקרא שמו בן אוני ר"ל בן כחי, שכחי נתן לו כי היא מתה על ידו, ושם זה עצמו קרא לו אביו שם בן ימין שבימין נמצא האון והכח. ילקו"ש - בן אוני בן צערי בלשון ארמי. ואביו קרא לו בנימין בלשון קודש.
- מ. מיכאל שר של ישראל וסמא"ל שרו של עשיו באו ללוותו, בשביל כך ויירא יעקב שכשם שמיכאל בא לעזור כך סמא"ל בא לעזור לעשיו. (החזקוני) ועוד לפי שכשהבטיחו הקב"ה היה לבדו אבל עתה היו לו בנים לפיכך היה ירא, וזהו שאמר הכתוב (לב יב) בן יבוא והפני אם על פנים וכן ועתה הייתי לישני מקנות, וזהו פי במקלי עברתי את הפרדן הנה כתרנגומו יחידי, ובשביל זה היה ירא. (הרא"ש, דעת זקנים)
- מ. מתה בלא בנים - והאחרות המנויות כאן ילדו. (החזקוני) וכן כתב הא"ע (כו לד) יהודית שם (זהו שמה) ולא הוליד (עשיו) ממנה. ורש"י פירש - אהליבמה - היא יהודית והוא פנה שמה יהודית' לומר שהיא פוּרְתָּה בַעֲבוּרָה זָרָה פְּדֵי לְהִטְעוֹת אֶת אֲבִיו.
- נ. נשיו היו בשעיר - אמר יעקב מסתמא לא ימצאו אותי כי אם אצל נשיו אע"פ שעיקר ישובו בארץ כנען, לפי שלבו נמשך אחריהם. א"נ הלך לשעיר לכבוש הממלכות להיות כפופים לפניו. (מושב זקנים)
- ס. סוכה וישוב ארץ ישראל - והוא רמוז בפסוק (תהלים עו ג) ויהי בשלם ספו היינו מצות הסוכה, ומעונותו בציון היינו ישוב ארץ ישראל. (הגר"א)
- ע. עתידין ישראל לירש את שעיר והוא גם מארץ ישראל מאותו ג' ארצות. דכתיב (בראשית טו יט) את הקניזי ואת הקניזי ואת הקניזי. פרש"י - עשיר אמות יש פאן, ולא נתן להם אלא שבעה גוים? והשלישה אדם ומאוב ועמון, והם קניזי קניזי קניזי, עתידים להיות ריושה לעתיד. (מושב זקנים, פענח רזא) *
- פ. פרהסיה שמר יעקב אבינו את השבת היינו לפני כל אנשי העיר לפיכך זכה בנחלה בלי מיצרים, לעומת אברהם אבינו ששמר בצניעה ולכן לא התפרסם הדבר בתורה ולא ירש אלא במידה. (ושלל לא יחסר בשם שו"ת אפרקסתא דעניא סימן שאפ)
- צ. צער היה לכולם כשملו שכס והמור ואנשי עירו ויצאו מחוץ לעיר, לעומת אצל אברהם שעשה קנין משה שמחו כולם ובאו לראות. (מושב זקנים)
- ק. קל"ג שנים היה בין גלות עשרת השבטים לגלות יהודה ובנימין. ונרנח תשימו גימטריא באתב"ש קל"ג. גפן ממצרים תפסיע. בגמטריא קל"ג. (רבינו אפרים)
- ר. רוח הקודש ידע שהאומה שיצא ממנו יקראוהו ישראל אבל לא ידע ששמו יהיה גם כן ישראל. (טעמא דקרא)
- ש. שלום עשו עמהם כנגד כל האומות לפיכך שבו את טפם ואת נשיהם כדי שיצטרכו וישובי סביבות שכס לעשות שלום עמהם. (מושב זקנים)
- ת. תפילה שהתפללה רחל בפדן ארם שאמרה (ל כד) יספה י-הנה לי בן אחר, מתוך כך מעלה עליו הכתוב כאילו נולד בפדן ארם. ד"א מאחר שרובם נולדו בפדן ארם כאילו נולדו שם כולם. כמו שמצינו בפרשת ויגש (מו כז) כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים, ויוסף ושני בניו ויוכבד בכלל, שהכתוב הולך אחר הרוב. (החזקוני)
- ת. תרמ"ה (645) איש נימולו והילדים מאתים שבעים ושש. (ספר הישר) *

מקורות / חידודן *

א. כתב המג"א - והא דאמרין אסור להסתכל בצלם דמות אדם רשע הכא מיירי שרואהו ומ"מ נראה דדוקא להסתכל בו ביותר ולהתבונן בצלמו ודמותו אסור אבל ראייה בעלמא מותר וכמ"ש ריש סימן רכ"ט (הרואה הקשת אומר בא"י אמ"ה זוכר הברית נאמן בבריתו וקיים במאמרו. ואסור להסתכל בו ביותר) ע"ש ובב"י ואסור לומר כמה נאה כותי זה. (מגן אברהם על אורח חיים רכה)

ו. **מפאן לתלמיד חכם שלא יצא יחידי בלילה.** קשיא איך נעלם דבר זה מן יעקב אבינו ע"ה ויצא יחידי בלילה? ונראה לי בס"ד דאיתא בגמרא דברכות (ברכות מג): ירח חשיב כשנים ועם האדם ההולך נעשו שלשה דאין נראין ואין מזיקין עיני שם וידוע דאותה הלילה היתה ליל ט"ו בניסן וכמו שאמר הפייטן בהגדה של פסח ואם כן הלבנה זורחת כל הלילה לכן יצא יחידי ולא חש אך נראה דאחר שיצא מוכרח לומר שנעשה ענו ונתכסית הלבנה ונשאר לבדו ואז **ויאמרו איש עמו** (בראשית כב, א). (בן יהוידע - חולין צא). כתב הרמב"ם (דעות ה ט) לא יצא תלמיד חכם יחידי בלילה אלא א"כ היה לו זמן קבוע לצאת בו לתלמודו כל אלו מפני החשד.

ח. אמר ישעיהו ע"ה (ישעיהו ל"ג, י"ד) **פחדו בציון השמים אהנה רעדה הנפים הזכיר פחד אצל החוטא ורעד אצל החנף שהוא קשה מן הפחד לפי שהחנפים מחניפין להקב"ה והן נענשין בעונש גדול, והוא שאמר (שם) מי יגור לנו אש אוכלה מי יגור לנו מוקדי עולם** והזכיר בעונשם אש אוכלה ומוקדי עולם כענין שכתוב בברשעים (שם טו) **כי תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה**, אמנם מצינו חנופה שהיא מותרת בענין אחד והוא שיתנהג אדם עם הרשע בדרך מוסר ויכבדנו ויעמוד מפניו ויאמר לו שהוא אוהב אותו זה מצינו שהיא מותרת כשהוא צריך אליו ומפני היראה, שכן מצינו ביעקב שאמר לעשו הרשע (בראשית ל"ג, י) **כי על פן ראייתי פניך וגו'**, רבי יוחנן אמר מותר להחניף את הרשעים כעוה"ז שנה"א **פי על פן ראייתי פניך וגו'** ופליגא דרבי פדת דאמר רבי פדת (תהלים ק"א) **דבר שקררים לא יפון לנגד עיני** וכתוב (איוב י"ג, ט"ז) **פי לא לפני חנף יבוא**, דעת רבי יוחנן שמתור להחניף את הרשע" מפני היראה שכן החניף כאן יעקב לעשו ודעת רבי פדת שאף מפני היראה אסור משום שנה"א **דבר שקררים לא יפון לנגד עיני**, וזה שהחניף יעקב לעשו חנופה כזו מותרת לפי שהוא לשון כולל שני משמעויות לשבח ולגנאי שהרי ראיתי לשון ביוזי הוא מלשון (תהלים כ"ב, י"ח) **המה יביטו יראו בי** (ישעיהו ס"ו, כ"ח) **והיה דראון לכל בשר** שהוא שתי מלות די ראו, וכן **אלהים** לשון ע"ז הוא, ואם יבין הרשע לשון השבח אין אנו חוששין בזה וכענין שאמר איהו מטעי נפשיה אנא לא מטעינא ליה, וכן מצינו שהתירו חכמים לתלמיד חכם לומר (גדרים פ"ז דף סב) **עבדא דנורא אנא** (פרש"י - עבד של עבודת כוכבים פלוגית אני ואיני רוצה ליתן מס. נורא שם עבודת כוכבים) כדי שינחיו לו את המס מפני שהוא לשון כולל הקב"ה וע"ז, הקב"ה שנמשל כאש שנה"א (דברים ד, כ"ד) **פי י-הנה א-ל-ה-ה אש אוכלה הוא**, ע"ז כגון מולך, ולשון כזה שהוא נשמע לשני פנים ומפני היראה מותר אפילו לדעת רבי פדת: כיון שמדת החנופה משימה את האדם תועבת ה' ראוי לאדם שיתרחק ממנה שלא יחלל שפתיו בדבריו להצדיק רשע או להרשע צדיק ושיהיו כל דבריו כנים ואמתים וכל אמרי פיו (בארץ) [באמת] ושיעשה כל מעשיו באמת ובתמים כי אין האדם זוכה לחיי עולם לתת לו מהלכים בין העומדים אלא במדת התמימות היא המדה אשר בה נשתבחו הצדיקים ואבות העולם, הוא שכתוב בנה (בראשית ו ט) **איש צדיק תמים הנה**, וכתוב באברהם (שם יז א) **התהלך לפני ה' תמים**, וכן תמצא ביעקב (שם כה כז) **ויעקב איש תם**, ואמר שלמה (משלי י, ט) **הולך בתם ילך בטח** ביאורו שילך בטוח לעולם הבא, וכן הזכיר דוד ע"ה כי מי שיש לו מדה זו הוא מן הגרים באהל השי"ת ומן השוכנים בהר קדשו, והוא שאמר (תהלים טו א) **י-הנה מי יגור באהלך וגו'** ואמר (שם מא יג) **ואני בתמי נמכת בי ותצניני לעולם**. (כד הקמח - חנופה)

ילקוט שמעוני - אמר ר' שמעון: מותר להחניף לרשעים בעולם הזה, שנאמר (ישעיה לב ה): **לא יקרא עוד לנגב נדיב ולכילי לא יאמר שוע**, מכלל דבעולם הזה שרי. ריש לקיש אמר מהכא: **פראת פני א-להים ותצניני** ופליגא דר' לוי, דאמר ר' לוי: משל דיעקב ועשו למה הוא דומה? לאדם שזימן את חבירו, והכיר בו שמבקש להרגו. אמר לו: טעם תבשיל זה, שאני טועם כתבשיל שטעמתי בבית המלך. אמר: ידע ביה מלכא? מסתפי ולא קטלא ליה. (ילקוט"ש בראשית לג י)

ט. **זמן מסוגל לניסים בכל הדורות** - בכל הדורות זכו בני ישראל לניסים ונפלאות בזה הלילה, **החל מאברהם אבינו במלחמתו עם המלכים בלילה הזה וניצחם** - א"ר צדק נצחתו כנחלק לו לילה, **בלילה זה מתו כל חיילי סנחריב** - חילם לא מצאו בקומם בלילה. **בלילה זה גאל הקב"ה את שרה מתחת יד אבימלך** - דנת מלך גרר בחלום הלילה, **הקב"ה נגלה ללבן הארמי והזהיר אותו מלפגוע ביעקב** - הפחדת ארמי בלילה, **בלילה זה יעקב נלחם במלאכו בעשוי וניצח אותו** - וישראל שר לא יוכל לו לילה. **עוד: שנישים ריבוא בכורי מצרים מתו באותה הלילה** - ירע בכורי פתורה מחצת בוצי לילה, **יעל הרגה את סיסרא באותו לילה** - טיסת נגיד חרושת סלית בכוכבי לילה, וכן עוד ניסים עצומים כמו שמבואר בפיוט: **אז רוב ניסים הפלאת בלילה**. (נרצה - הגדה של פסח) **וי"א יום הכיפורים היה** - ולכן יעקב ניצחו משום שביום הכיפורים ניטל כחו של המלאך. (דברי יהונתן)

י. **המקור בגדיו בחמתו והמשבר כליו בחמתו והמפזר מעותיו וכו'** לא זו אף זו קתני המקור בגדיו דמורה דהוא כעס גדול דקורע בגדיו מעל גופו לא זו אף זו דמשבר כליו שחוף לגופו ואפילו כלי קטן ערך, אף זו דמפזר מעותיו ויכול ללקטם ולא יאבד שום דבר כיון שהוא בחמתו הוי כעע". ואפשר דנקט הני לרמוז בכלל דבריו דע"י הכעס מקורע בגדיו חלוקה דרבנן אשר טרח לקנות, ומשבר כליו חלוקה דרבנן אשר טרח לקנות, ופחה עיניו - שבת קה ב) והמפזר מעותיו מצותו שהן עיקר העושר מפזר בכעסו לט"א בין הקליפות. (פתח עיניו - שבת קה ב)

ע. **מדוע יעקב שלח כמה מלאכים ולא מלאך אחד** - לפי ששלח ב' משלחות, אחת אל יצחק אביו לראות אם עשוי נמצא שם ומשמש אותו, ואחת לשדה אדום. וכיון שיש מלאכים השייכים לארץ ישראל ויש ששייכים לחו"ל - אי אפשר לשלחם גם לכאן וגם לשם, לכן שלח אחד ליצחק שבאר"י, ואחד לשדה אדום שבחו"ל. (תפארת יהונתן)

ת. ויהי מספר כל זכר אשר היו בעיר אשר נמולו, שש מאות וארבעים וחמישה איש והילדים מאתם ושבעים ושישה. אך חדקם בן פרד אבי חמור ושישה אחיו לא שמעו אל שכם ואל חמור אביו ולא מלו, כי היה דבר בני יעקב נמאס בעיניהם. ויחר אפם מאוד על הדבר הזה כי לא שמעו להם אנשי העיר, ויהי ביום השני בערב וימצאו שמונה ילדים קטנים אשר לא מלו אותם כי החביאום אמתם מפני חמור ושכם בנו ומפני אנשי העיר. וישלחו אליהם שכם וחמור אביו להביאם לפניהם ולמולם, וידלגו עליהם חדקם ושת אחיו בחרבותיהם ויבקשו להמתם. ויבקשו להמת גם את שכם ואת חמור אביו, ויבקשו להמת גם דינה עמהם על הדבר הזה. ויאמרו אליהם מה המעשה הזה אשר עשיתם, האין בבנות כל אחיכם הכנענים אישה כי תקחו לכם מבנות העברים אשר לא ידעתם תמול שלשום. ותעשו את כל המעשה הזה, את אשר לא ציוו אתכם אבותיכם עד עולם. התחשבו כי תצליחו במעשה הזה אשר עשיתם, ומה תשיבו ותענו בדבר הזה לאחייכם הכנענים כי יבואו מחר וישאלו אתכם בדבר הזה. והיה אם לא יישר ולא ייטב בעיניהם את מעשיכם, ומה תעשו לכם ועל נפשותיכם ועל נפשותינו אנחנו אשר לא שמעתם בקולנו. וכי ישמעו כל יושבי הארץ וכל אחיכם בני עם את מעשיכם לאמור, כעבור אישה עברית עשם וחמור אביו וכל יושבי העיר וכל אשר לא ידעו ולא ציוומו אבותיהם עד עולם. אנה תנוסו ואנה תוליכו את חרפתכם כל הימים, לפני יושבי ארץ כנען אחיכם. ועתה לא נוכל לעמוד בדבר הזה אשר עשיתם, ולא נוכל לסבול ולשאת את העול הזה עלינו אשר לא ציוו אבותינו לנו. הנה אנחנו למחר והלכנו ואספנו את כל אחינו הכנענים היושבים בכל הארץ, ובאנו כולנו יחד ונכה אתכם ואת כל אשר אתם בוטחים עליהם ולא נשאר להם ולכם שריד. ויהי כשמוע חמור ושכם בנו וכל אנשי העיר את דברי חדקם ואחיו, ויפחדו ויראו מאוד לנפשם מדבריהם וינחמו על כל אשר עשו. ויענו שכם וחמור אביו את חדקם אביהם ואחיו ויאמרו אליהם, כל הדברים אשר דיברתם אלינו נכונה הוא. עתה אל תאמרו ותחשבו בלבבכם כי מאהבת העברים עשינו את המעשה הזה אשר לא ציוו אותנו אבותינו, אך על כי ראינו כי לא היה לכם וחפצם לעשות דברינו על אודות בתם לקחתה לנו כי אם בדבר הזה. ונשמע בקולם ונעש את המעשה הזה אשר ראתם, עד אשר נמצא את מבוקשנו מהם. והיה כאשר נמצא את חפצנו אשר שאלנו מהם, ושכנו עליהם ועשינו להם את הדבר אשר תאמרו אלינו. ועתה חכו נא והתמהמהו עד אשר ירפא בשרינו ונתחזק והלכנו עליהם יחד, ועשינו להם את אשר היה עם לבבינו ולבבכם. ודינה בת יעקב שמעה את כל הדברים האלה אשר דיברו חדקם ואחיו, ואת אשר השיבו אותם חמור ושכם בנו ואנשי עירם. ותמהר ותשלח נערה אחת מנערותיה אשר שלח אביה לשמרה בבית שכם, אל יעקב אביה ואל אחיה לאמור. ותלך השפחה ותגד את כל דבריהם אל יעקב ואל בניו לאמור, כזה וכהו יעץ חדקם ואחיו עליכם, וכזאת וכזאת השיבו להם חמור ושכם ואנשי עירם. ויהי כשכמו יעקב ובניו את הדברים האלה, וימלאו חמה וקצף עליהם ויחר אפם עליהם מאוד. וישבעו שמעון ולוי ויאמרו, חי ה' אלוהי כל הארץ כי כעת מחר לא יבא עיר שריד ופליט. ויתחבאו עשרים בחורים ולא מלו, וילחמו בחורים ההם עם שמעון ולוי ויהרגו שמעון ולוי מהם שנים. ושנים ברחו מהם וימלטו, וילכו ויבואו אל בארות החמר אשר בעיר. ויבקשו שמעון ולוי ולא ימצאום, ויוסיפו עוד שמעון ולוי ויתהלכו בעיר ויהרגו כל אנשי העיר לפי חרב לא השאירו שריד. ותהי מהומה גדולה בתוך העיר, ותעל צעקת כל אנשי העיר השמימה ויצעקו כל הנשים וכל הילדים. ושמעון ולוי הרגו כל העיר, לא השאירו זכר בכל העיר. ואת חמור ואת שכם בנו הרגו לפי חרב, ויוציאו את דינה מבית שכם ויצאו משם. וילכו וישבו בני יעקב ויבואו על החללים, ויבזו את כל חילם אשר בעיר ואת אשר בשדה. ויהי הם בוזים את כל השלל ויעמדו עליהם כשלוש מאות נשים וישליכו עליהם עפר ויכום באבנים, ויפן אליהם שמעון ויהרוג את כולם לפי חרב. וישב שמעון לפני לוי ויבזו את העיר, ויבזו גם את צאן ואת הבקר וכל הבהמה בזו וגם את יתר הנשים ואת הטף. וינהגו כל אלה ויפתחו שער העיר, ויצאו ויבואו אל יעקב אביהם בגבורה. (ספר הישר)

שבעים פנים לתורה, לעיתים תהיה יותר מתשובה אחת
 התשובות אינם להלכה למעשה, הערות והארות יתקבלו בברכה
לעילוי נשמת הרב חפץ בן אסתר זצ"ל
 לקבלת העלון במייל ניתן לפנות לתחנות ramnadan018@gmail.com